

จับตาทูลงรนต์ ความยั่งยืน ที่น่าสนใจ ปี 2019

พัทธ์ธีรา วงศรววิทย์
ฝ่ายพัฒนารุรกิจเพื่อความยั่งยืน
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
เดือนกุมภาพันธ์ 2562

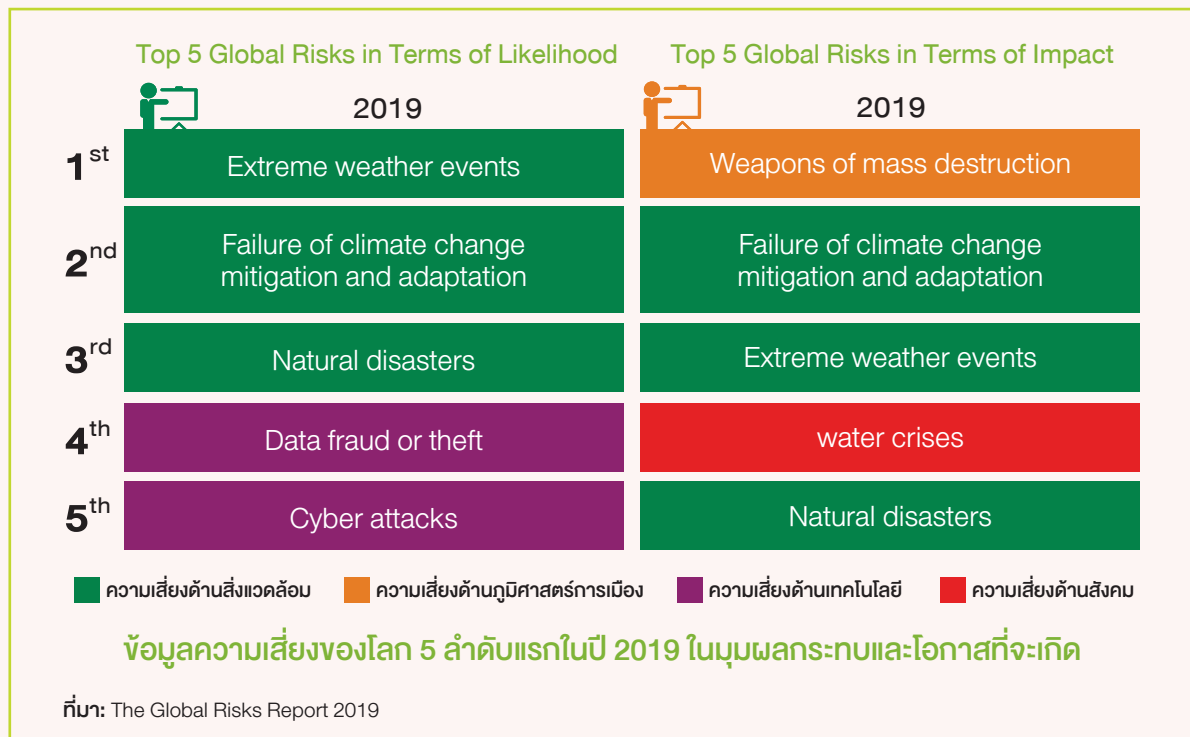
pay-per-use

ในปีที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้ส่งผลกระทบต่อประชาคมโลกในหลากหลายมิติ และเป็นประเด็นท้าทายที่ทุกฝ่ายยังคงต้องจับตามองในปีนี้ บทความฉบับนี้ ขอแนะนำ 3 เทรนด์ความยั่งยืนที่คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นในปี 2019

อินซัด 1: ความล้มเหลว ในการแก้ไขปัญหา การเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate change) ยังคงเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สร้างความวิตกกังวลให้กับภาครัฐและประชาคมโลก จากรายงาน The Global Risks Report 2019 ของ World Economic Forum ระบุว่า **ความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหา climate change** เป็นหนึ่งในความเสี่ยงสำคัญที่อยู่ใน 5 ลำดับแรกทั้งในเชิงของผลกระทบ (impact) และโอกาสที่จะเกิด (likelihood)

ความล้มเหลวในการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศทั่วโลกอาจทำให้ อุณหภูมิโลกสูงขึ้นถึง 5 องศาเซลเซียส ภายในปลายศตวรรษนี้ ซึ่งระดับอุณหภูมิที่สูงขึ้นดังกล่าว ส่งผลกระทบต่ออย่างร้ายแรงต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศทั่วโลก เช่น การสูญเสียมหาสมุทรทางชีวภาพในพื้นที่ป่าและมหาสมุทร ตลอดจนระดับน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้นอาจมีผลต่อที่อยู่อาศัย การเข้าถึง แหล่งน้ำสะอาด และความมั่นคงทางอาหารของประชากรทั่วโลก โดยในปี 2017 ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ที่มีผลมาจาก climate change ได้สร้างความเสียหายต่อห่วงโซ่อุปทานอาหารของประชากรกว่า 39 ล้านคน ใน 23 ประเทศ

เพื่อตอบสนองต่อความรุนแรงของปัญหา climate change ภาครัฐและองค์กรระดับโลกจึงร่วมกัน ผลักดันนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่จะช่วยให้สามารถบรรลุเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ระบบขนส่ง ผลิตไฟฟ้า และการก่อสร้าง) ให้เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อมและเอื้อต่อการก้าวไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ การกำหนดนโยบายที่เอื้อต่ออุตสาหกรรมคาร์บอนต่ำ ซึ่งรวมไปถึงการสนับสนุนด้านงบประมาณ การส่งเสริมให้ภาคธุรกิจนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสีเขียวเพื่อให้ สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ตลอดทั้งกระบวนการ รวมถึงการสนับสนุนให้มีการเปิดเผยข้อมูล ด้านการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของภาคธุรกิจ

จากแรงผลักดันต่างๆ ข้างต้น **ภาคธุรกิจจึงต้องตระหนักถึงทิศทางในการผลักดันไปสู่สังคม คาร์บอนต่ำ** จากภาครัฐและองค์กรในระดับโลก เพื่อเตรียมความพร้อมในการปรับกระบวนการทางธุรกิจให้ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจ ดังนี้

 ประเมินความเสี่ยงที่เกิดจากผลกระทบของปัญหา climate change อย่างรอบด้าน
โดยพิจารณาว่าผลกระทบจาก climate change เช่น สภาพที่ตั้งหรือพื้นที่ที่มีการดำเนินกิจกรรมทาง ธุรกิจมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติที่รุนแรงมากขึ้นหรือไม่ บริษัทอาจมีค่าใช้จ่าย ที่เพิ่มขึ้นหรือไม่ หากมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

 กำหนดเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมถึงเป้าหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เป้าหมายการลดการใช้พลังงาน การเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียน ซึ่งการกำหนดเป้าหมาย ที่ชัดเจนจะทำให้บริษัทสามารถกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

 ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำเทคโนโลยีเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ในกระบวนการ
ธุรกิจควรเริ่มศึกษาความเป็นไปได้ในการนำเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำมาใช้ในกระบวนการมากขึ้น เพื่อให้ สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้อย่างเป็นรูปธรรม

 กำหนดราคาคาร์บอนภายในองค์กร (Internal Carbon Pricing) การกำหนดราคาคาร์บอน คือ การกำหนดมูลค่าของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นตัวเงิน (monetary value) ซึ่งถือเป็นเครื่องมือ สำคัญในการช่วยให้ธุรกิจสามารถประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับ climate change ช่วยในการตัดสินใจ ลงทุน และวางแผนในการปรับเปลี่ยนกระบวนการไปสู่ธุรกิจคาร์บอนต่ำได้อย่างเหมาะสม

 เปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ปัจจุบันแนวคิดการลงทุนอย่างยั่งยืน ซึ่งรวมไปถึง การลงทุนในอุตสาหกรรมคาร์บอนต่ำ มีแนวโน้มการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องการเปิดเผยข้อมูล การปล่อยก๊าซเรือนกระจก พร้อมทั้งแนวทางการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของธุรกิจ จะช่วยเพิ่มโอกาสในการได้รับเม็ดเงินลงทุน และยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้เสียอีกด้วย

Insuค์ 2:

พฤติกรรมผู้บริโภค ที่ต้องการ ‘ใช้งาน’ แต่ไม่เน้น ‘ครอบครอง’

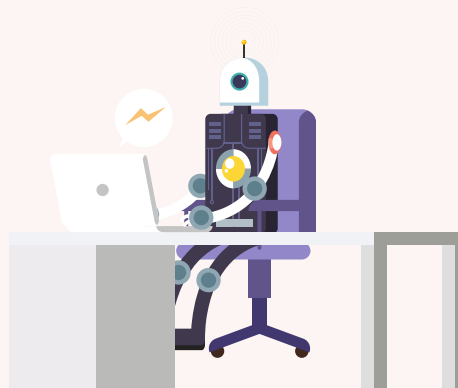
เทคโนโลยีดิจิทัล และ Internet of Things (IoT) รวมถึงรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของคนในสังคมทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภคหันไปใช้วิธีการเข้าถึงสินค้าและบริการในรูปแบบ ‘การเช่า’ และ ‘การจ่ายเมื่อใช้งาน’ (pay-per-use) มากขึ้นแทนการจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าบริการนั้นมาครอบครอง เช่น Netflix บริการสตรีมมิงที่ผู้บริโภคสามารถใช้รับชมภาพยนตร์และรายการโทรทัศน์ต่างๆ กลายเป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคมากกว่าการซื้อแผ่นซีดีหรือดีวีดี หรือสตาร์ทอัพที่ให้บริการเช่าจักรยานเป็นธุรกิจที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วในประเทศจีน สะท้อนถึงความนิยมในการเข้าถึงสินค้าและบริการด้วยรูปแบบการเช่าได้เป็นอย่างดี

โมเดลธุรกิจดังกล่าวเป็นหนึ่งในโมเดลธุรกิจที่ช่วยตอบสนองต่อระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน หรือ Circular Economy ที่มุ่งให้ความสำคัญกับการเลือกใช้วัสดุ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในกระบวนการที่เกี่ยวข้องตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ เพื่อทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และนำมาสู่การปราศจากของเสียและมลพิษตลอดทั้งกระบวนการของสินค้าและบริการ (อ่านเพิ่มเติมเรื่อง Circular Economy ได้ที่ https://www.set.or.th/sustainable_dev/th/sr/knowledge/files/articles/2018_vol4_01_CircularEconomy2.pdf) ซึ่งรูปแบบธุรกิจการเช่าหรือการจ่ายเมื่อใช้งานนี้ช่วยลดภาระผู้ซื้อในการดูแลรักษาผลิตภัณฑ์ ช่วยลดการซื้อที่ไม่จำเป็น และทำให้เกิดการใช้ผลิตภัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ปัจจุบันจึงเริ่มมีผู้ผลิตที่พัฒนาโมเดลธุรกิจนี้เพิ่มเติมขึ้นจากธุรกิจจำหน่ายสินค้าและบริการตามปกติเพื่อตอบโจทย์พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของผู้บริโภค

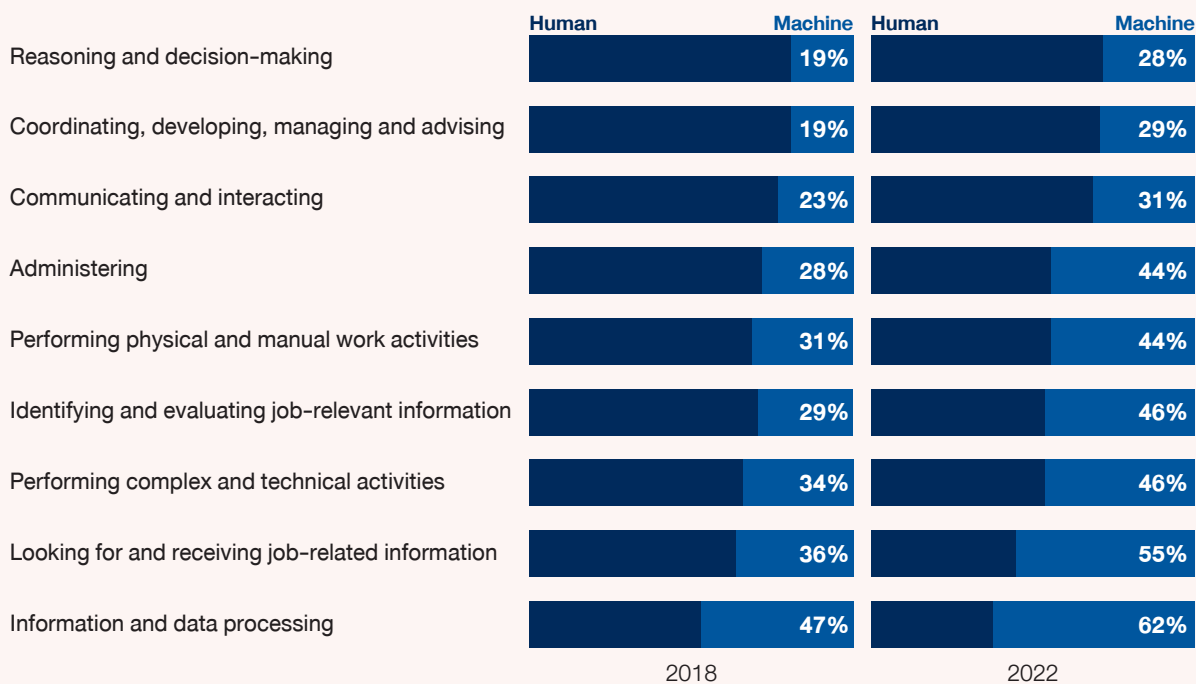
เทรนด์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงเป็นทั้งความเสี่ยงและโอกาสในการเข้าถึงผู้บริโภคและสร้างตลาดใหม่ๆ ซึ่งผู้ผลิตต้องจับตามองและนำมาทบทวนว่าสินค้าและบริการของตนจะได้รับผลกระทบหรือไม่ และสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดจำหน่ายและการบริการให้ตอบสนองพฤติกรรมของผู้บริโภคได้อย่างไรบ้าง

อินซันด์ 3: การพัฒนาศักยภาพ ของมนุษย์ให้สอดคล้อง กับเทคโนโลยี และ ความต้องการในอนาคต

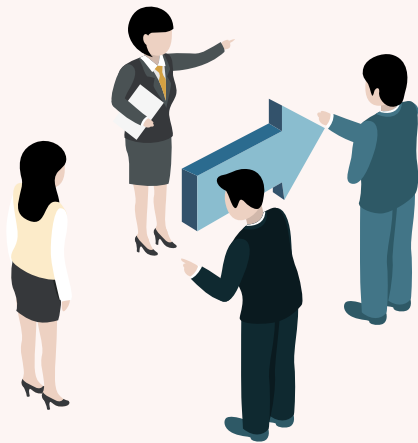

การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีต่างๆ ในช่วง 3-5 ปีที่ผ่านมาได้สร้างการเปลี่ยนแปลงในระบบการผลิต ขณะเดียวกันก็เริ่มสร้างความกังวลต่อตลาดแรงงานและการจ้างงานทั่วโลก ซึ่งจากผลการสำรวจในรายงาน The Future of Job Report 2018 ของ World Economic Forum ระบุว่าภายในปี 2022 กว่า 75% ของบริษัทต่างๆ ทั่วโลกมีแนวโน้มจะนำเทคโนโลยี เช่น Big data Analytics, Web-enabled market, Internet of Things (IoT), Cloud computing มาใช้ในกระบวนการธุรกิจเพิ่มมากขึ้น การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการ ขณะเดียวกันแนวโน้มดังกล่าวได้ทำให้เกิดข้อกังวลถึงการเลิกจ้างและการว่างงานปริมาณมหาศาลในกิจกรรมที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาทดแทนแรงงานคนได้

สัดส่วนชั่วโมงการทำงานระหว่างมนุษย์และเครื่องจักร/เทคโนโลยี ในปี 2018 และ 2022 [Ratio of human-machine working hours, 2018 vs. 2022 (projected)]

ที่มา: The Future of Job Report 2018, World Economic Forum.

human skill

creative thinking

leadership

แม้จะมีตำแหน่งงานและกิจกรรมที่จะถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม กลุ่มบุคลากรที่มีทักษะในกลุ่มงานที่สอดคล้องกับเทคโนโลยี เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลและพัฒนานวัตกรรม การออกแบบและพัฒนาซอฟต์แวร์และแอปพลิเคชัน จะเป็นที่ต้องการในตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับทักษะที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ (human skill) เช่น การให้บริการ ความคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) ภาวะผู้นำ (leadership) มีแนวโน้มที่ยังคงเป็นที่ต้องการต่อไป

การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มทักษะให้แก่ทรัพยากรบุคคลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งทั้งต่อบุคลากรเองและต่อองค์กร พนักงานที่ได้รับการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในอนาคตจะมีโอกาสในการก้าวสู่ตำแหน่งงานที่ได้ใช้ทักษะสูงขึ้นและได้รับค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้น ขณะที่องค์กรก็สามารถสร้างบุคลากรให้เพียงพอที่จะรองรับการปรับตัวทางธุรกิจและลดความเสี่ยงการขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะตามที่บริษัทต้องการ ทั้งนี้ องค์กรต้องเริ่มประเมินว่าทักษะประเภทใดที่มีความจำเป็นต่อการเติบโตขององค์กร ปัจจุบันพนักงานขององค์กรมีทักษะตามที่องค์กรต้องการแล้วหรือไม่ เพื่อให้สามารถวางแผนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรได้อย่างเหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลง ขณะเดียวกันองค์กรต้องพิจารณาด้วยว่ากิจกรรมทางธุรกิจใดที่อาจถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีหรือเครื่องจักรและจะส่งผลกระทบต่อบุคลากรในตำแหน่งใดบ้าง บริษัทควรวางแผนในการโยกย้ายบุคลากรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะในสายงานใหม่ เพื่อเตรียมความพร้อมให้พนักงานสามารถปรับเปลี่ยน career path และมีโอกาสเติบโตในสายงานอื่น

ภาคธุรกิจจำเป็นต้องตระหนักถึงเทรนด์ด้านความยั่งยืนเหล่านี้ และปรับเปลี่ยนกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้ตอบสนองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่กำลังเกิดขึ้น เพื่อ **‘ลดความเสี่ยง’** และ **‘เพิ่มโอกาส’** ให้ธุรกิจเติบโตได้อย่างยั่งยืน

ข้อมูลอ้างอิง

- <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2019>
- <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2018>
- <https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/retraining-and-reskilling-workers-in-the-age-of-automation>
- <https://www.forbes.com/sites/stephaniedenning/2018/12/27/2019-business-trends-executives-need-to-consider/#10a7f6ab229e>
- <https://www.ceguide.org/Strategies-and-examples/Sell/Digitization-and-virtualization>